

Jan Stavinoha

DOKOŘÁN

Pražský dixieland

Jan Stavinoha
Pražský dixieland

Copyright © Jan Stavinoha, 2016
Translation © Jan Stavinoha, 2016
Illustrations © Michal Puhač, 2016

Kniha vychází za finanční podpory Ministerstva
kultury ČR.

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí
být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez
předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).
Z nizozemského originálu *Praagse dixieland*
přeložil Jan Stavinoha.

Odpovědná redaktorka Tereza Lišková.

Obálka, grafická úprava, sazba, ilustrace a konverze
do elektronické verze Michal Puhač.

Vydalo v roce 2016 nakladatelství Dokořán, s. r. o.,
Holečkova 9, Praha 5,

dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz.

(pdf – 857. publikace, 235. elektronická;
epub – 858. publikace, 236. elektronická;
mobi – 859. publikace, 237. elektronická)

ISBN: 978-80-7363-796-5 (pdf)

ISBN: 978-80-7363-797-2 (epub)

ISBN: 978-80-7363-798-9 (mobi)

*Za první jazykovou úpravu rukopisu děkuji
Jaroslavě Lencové.*

Obsah

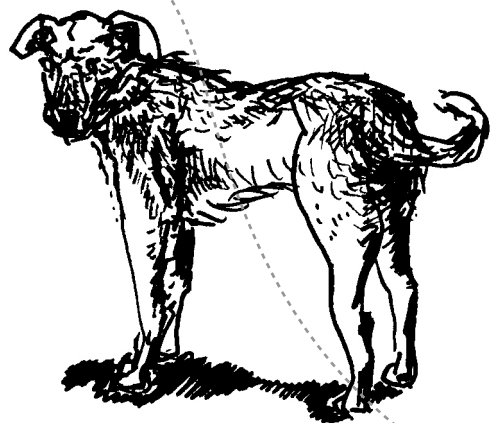
I. Pražský dixieland	7
II. Člověk nikdy neví	19
III. Zkouškové období	33
IV. Stříbro a ovce	51
V. Skládací židle	67
VI. Finale. Allegro con brio	81
VII. Havlíkova práce	93
VIII. Slušný člověk	109
IX. Bednářovy prázdniny	125
X. Uchazeč o místo	139
XI. Účet	153
XII. Vánoce	171

Jan Stavinoha

Pražský dixieland

Dokořán

I. Pražský dixieland

„Dámy a pánové,“ ozvalo se z amplionu do zakouřeného prostoru sálu vinárny Pygmalion na Václavském náměstí a trumpetista orchestru vyčkal, až se hemžení tančících na parketu pod pódiem uklidní, aby ohlásil poslední skladbu.

„Na závěr dnešního silvestrovského večera, dámy a pánové, vám Pražský dixieland zahraje...“ z parketu ho přerušilo hlasité hvízdání jako nesouhlas s tím, že taneční zábava končí.

Trumpetista se odmlčel, a když protesty rozjařených tanečníků neustávaly, dodal, že pořadatelé taneční zábavy si přejí mít sál ve čtvrt na jednu prázdný, po čemž se k hvízdotu připojilo ještě bučení těch, kteří seděli po stranách sálu u stolů posetých půllitry piv a lahvemi vína.

„Jsme rádi, že se vám s námi dobře tancovalo,“ pokračoval trumpetista nedbaje hluku, „a aby se vám dnes také dobře spalo, zahrajeme vám skladbu nazvanou I can't give you anything but love... one, two, one, two, three, four!“

Některé páry se již při počítání daly do pohybu, ale když dixieland spustil naplno, mraveniště tanečníků začalo divoce vyhazovat nohy do stran, jak to charleston vyžaduje.

Otokar Ledvina, pianista orchestru, hleděl zpocený na poskakující kladívka a záviděl otevřenému pianu. K horku silvestrovského večera se mu připojila ještě bolest na temeni hlavy jako následek neustálého otáčení se na taneční parket, protože seděl zády do sálu. Trombon ukončil stoptimové sólo a poté přišla řada na piano. Otokar zahrál harmonickou formuli B, B zmenšené, c moll a F, bicí vyplnily čtyři takty, klarinetista prohnal svůj nástroj několikrát nahoru a dolů, až velký činel stříbrným výbuchem vše ukončil. Trumpetista popřál do mikrofonu šťastný nový rok, uvolnil si kravatu a konečně ohlásil: „Kluci, balíme!“ Otokar Ledvina si oblékl zimník, protlačil se zástupem tanečníků před šatnami a rychle se vzdaloval od oděru směsice potu a parfémů. Vystoupal po schodišti na zasněženou dlažbu Václavského náměstí, s osvěžujícím pocitem se nadechnul čerstvého vzduchu, navlékl si rukavice a dal se do chůze pod hvězdnatou noční oblohou.

U průchodu na Jungmannovo náměstí ho zastavila vůně opékajících se klobás. Z okénka stánku vycházel trychtýř vůně připalujícího se omastku a po chodníku stály roztroušené postavy ukusující horká šťavnatá sousta. Otokar nahmatal peníze, které dostal za dnešní ve-

čer a připojil se k malému zástupu čekajících. Za polykání hromadících se slin se zaposlouchal do diskuse u okénka. Muž v beranici, který byl na řadě, odmítal nabízenou klobásu, jelikož ji považoval za příliš malou a vyžadoval klobásu větší. Prodavač mu vysvětloval, že jde o optický klam, protože klobása na první pohled sice vypadá kratší, ale ve srovnání s ostatními je mnohem tlustší.

Muž se hájil, že přišel jíst klobásy a ne optické klamy, což čekající rozdělilo na dva tábory. Jedni tvrdili, že jde skutečně jen o optický klam, a druzí mínili, že je to obyčejný všeobecný klam.

Otokar se zájmem naslouchal, ale když se ho žena stojící před ním zeptala, jaké má on zkušenosti s klamáním, odpověděl, že žádné, a rychle zmizel v průchodu.

Když dorazil před svůj dům v Ostrovní ulici, sundal si rukavice, aby mohl prohmatat obsah kapes, protože nalézt tenký domovní klíč mezi rozpadlými krabičkami sirek, ulepenými drobnými mincemi, hašlerkami, starými tramvajovými lístky a kostkami cukru z různých kaváren nebylo tak snadné. Holými prsty rozdělával předměty na potřebné a nepotřebné a ty, co se rozhodl neskladovat, vyhazoval na chodník.

Náhle leknutím nadskočil, pod nohama se mu protlačila chlupatá psí hlava a hladově se vrhla na poházený obsah kapes. Otokar chtěl zvíře nejdříve nakopnout, ale když chvíli pozoroval psa, jak drtí zuby hašlerky

a kostky cukru i s obalem, jeho agrese se změnila v soucit, shýbl se a psa pohladil.

„Vypadá jak Rajda,“ řekl si sám pro sebe a zavzpomínal na dobu, kdy bydlel s rodiči na Žižkově. Na hlavní ulici proti tržnici, před vchodem do holičství kadeřníka Šamši, seděla ve dnech, kdy bylo otevřeno, před vchodem čubička Rajda. Svými kudrnatými rozčuchanými chlupy byla pro kolemjdoucí varovným příkladem, jaké nebezpečí vyplývá z odmítavého či lehkomyšlného postoje při péči o srstnatý porost.

Kadeřník Šamša měl ve svém krámku pověšenou na zdi pravou španělskou kytaru, jak hrdě svým zákazníkům tvrdil, a těm, kteří nikdy v životě pravou španělskou kytaru neslyšeli, ochotně předvedl ukázkou pravého španělského zvuku. Palcem pravé ruky rychle přejížděl po strunách a snažil se přehlušit rozladěný nástroj křikem: „Viva España, olé, caramba, olé.“

Čubička Rajda se vždy na ulici rozštěkala v domněnku, že její pán volá o pomoc, Šamša byl nucen ukázkou pravé španělské kytary přerušit a zákazníkům vysvětlit, že Rajda má v sobě z otcovy strany španělskou krev a španělská kytara v ní vyvolává stesk po domově jejich předků. Pak pokaždé vyšel před obchod a Rajda dostala máslovou sušenku.

„To je váš pes?“ zeptal se z výšky mužský hlas.

Z tónu, jakým se ptal, bylo patrné, že promluvil majitel, který si nepřeje, aby jeho pes byl laskán někým ci-

zím a neznámým. Otokar se vzpřímil a ze slušnosti se zeptal, co to je za rasu. „Nebudte drzý,“ odvětil muž a z kapsy vyndal kapesník.

Otokar se snažil zachránit nedorozumění taktní poznámkou, že jestli to není čistá rasa, tak je to rozhodně směs čistých ras a doplnil, že kterých ras se to týká, se dá vyhledat v odborných knížkách. Ještě pronesl názor všeobecně panující mezi znalci psů, že mixováním ras se přivádějí na svět zdravá a odolná zvířata. Poukázal na psa jako na jasný příklad krásného mixu a zmínil se o čubičce Rajdě, která byla španělský mix, což z ní dělalo výborného hlídače, skvělou plavkyni a trpělivou přítelkyni dětí. Ještě chtěl upozornit, že takzvané čisté rasy jsou vlastně degenerací psů, když se to, co z počátku budilo dojem kapesníku, změnilo v pásku na mužově rukávě a Otokar si ke svému úžasu na ní přečetl, že jde o Pomocnou stráž Veřejné bezpečnosti.

„Občane!“ důležitě si odkašlal muž. „Tohle vás bude stát padesát korun!“

Vědom si nesmyslnosti požadavku se Otokar chtěl usmát, ale včas se mu podařilo zarazit obličejové svaly.

„Podle článku 49,“ pokračovala Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti, „o znečišťování hlavního města se pes volně pobíhající po území hlavního města dopouští přestupku vyplývajícího z nedodržování předpisu o znečišťování hlavního města a zároveň porušuje předpis o pohybu psů po území hlavního města.“

S rukou před ústy, zakrývající nebezpečný úsměv, Otokar poukázal na to, že pes nic nedělal, jemu nepatří a že je již půl druhé v noci.

„Zákon platí 24 hodin,“ vyndal muž pokutový blok.

Otokar znovu vysvětlil, že se zvířetem nemá nic společného, neb se vrací z Pygmalionu, kde jako pianista Pražského dixielandu celý večer hrál. Psa, který mu oddaně pořád stál u nohou v domnění, že obdrží další sladkosti, jakožto milovník zvířat pohladil a rezolutně otevřel dveře od domu.

Muž vytrhl list z pokutového bloku a nevzdávaje se přesvědčení, že má před sebou pravého majitele psa, upozornil na to, že byl na vlastní oči svědkem důkazu vlastnictví psa a vyžadoval znovu padesát korun.

Otokar se již neudržel, dal se do smíchu a podrážděný muž, zachovávaje si svou úřední důstojnost, uvedl jako nezvratný důkaz poslušné sezení psa u jeho nohou.

„A pes je bez vodítka,“ zpřísnil ještě tón, „jestli okamžitě nezaplatíte, tak vám napočítám dvojnásobek!“

Pes váben teplem domu vběhl dovnitř a několikrát spokojeně štěknul. Jediným psím jménem, které Otokar znal, se snažil zvíře ze tmy přivolat, což pomocná stráž považovala za triumf svého detektivního smyslu.

„A co když ten pes je váš,“ rozlil se Otokarovi vítězný výraz v obličeji.

„Vy jste si psa vycvičil, necháváte ho záměrně bez vodítka a od každého, na koho skočí, si klidně vyinkasujete pokutu.“

„A co je tohle?“ ukázal muž na pásku na rukávě kabátu.

„Tohle vám ušije kdekdo,“ odsekl sebevědomě Otokar, „kdoví jestli jste vůbec u Pomocné stráže.“

V prvním patře se otevřelo okno a ženská hlava se sítkou na hlavě se neobyčejně krátkými, avšak dokonale výstižnými slovy domáhala nočního klidu.

„Nechá psa pobíhat,“ křičel Otokar nahoru vědom si své převahy, „a nevinný lidi jako já za to musí platit!“

Muž si stáhnul pásku z rukávu, začal s ní mávat jako s vlajkou a informoval hlavu se sítkou, že chtěl jen nastolit pořádek a klid, jelikož je od Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti, na což dostal odpověď, kterou by od ženského pohlaví nikdo neočekával.

Ve stejném patře se otevřelo další okno a hlava, která si asi nepřála být viděna, se příškrčeným hlasem ptala, co se děje.

Na Otokarovo zvolání „chce na mně peníze“ se okno s neviditelnou hlavou zavřelo, ale ve druhém patře se ozval dívčí hlas pobízející členy rodiny, aby se šli rychle podívat na to, jak někoho na ulici přepadávají.

Muž zintenzivnil mávání páskou, vysvětloval lidem v oknech, že nejde o přepadení, nýbrž o znečišťování hlavního města, na což mu mužský hlas ze třetího patra

poradil, že by bylo nejlepší všechen ten chlast a bramborový salát ze sebe vyzvracet, než to v sobě dusit, protože se tak ušetří práce játrům.

Muž se poopravil, že nejde o nějakého silvestrovského opilce, nýbrž o psa, nad čímž se hlas ze třetího patra podivil, protože nikdy neslyšel o psu, který by chlastal. Ze čtvrtého patra, po slušné omluvě za míchání se do diskuse, se pochlubil jiný hlas znalostí jednoho afrického kmene, který napájel kozy banánovým pivem, což dotyčný hlas s barvou vysokého tenoru označil za nezodpovědné týrání zvířat, a na to mužský hlas z prvního poschodí reagoval s úsměškem, že on by banánové pivo nikdy nepil.

Okno s neviditelnou hlavou se znovu otevřelo a sípavý hlas chvíli něco říkal, z čehož bylo rozumět jen poslední slovo „prasata“.

Hlas ze třetího patra si postěžoval, že prasata jsou dnes krmena jen samým svinstvem ve srovnání s dřívějškem, ale on by bez vepřového masa stejně nemohl žít, což hlas ze čtvrtého nechápal, ale hlas z prvního schvaloval.

Žena se sítkou na hlavě označila všechny mužský za dobytek, protože kvůli nim musí stát tak dlouho v zimě u otevřeného okna, a hlas ze čtvrtého dal lidem pojídajícím vepřové za vinu to, že z prasat udělali svině.

Okno ve druhém patře muselo být na pokyn otcovského hlasu zavřeno, když kdosi z nejvyššího patra vychrstl kýbl vody na ulici.

Muž praštil páskou o zem a dožadoval se po osobě ze čtvrtého patra, co vychrstla vodu, aby se identifikovala, jelikož se dopustila útoku na úřední osobu. „To bych nedělal,“ řekl Otokar, když zvednul pásku, „ten ze čtvrtého je syn ministra.“

Muž si přejel rukou po mokřích vlasech, vzhledl polekaně vzhůru, jako by ona sprška byla nějakým znamením z nebes, a jako probuzený ze zlého snu se podíval tázavě na Otakara, který mírným pokrčením ramen dal jasnou odpověď, že v této situaci se nedá nic dělat: syn ministra je jednou synem ministra.

„Pojďte,“ podal muži pásku, „uděláme si grog, oba potřebujeme něco teplého do žaludku.“

V přízemí domu v Ostrovní ulici se rozsvítilo a dvě postavy, doprovázené psem vrtícím spokojeně ohonem, zmizely ve dveřích u vchodu do sklepních prostor.

V malé místnosti, odkud z okna při měsíčním světle bylo vidět spodní část stromů na dvoře, Otokar postavil vodu na čaj a odměřil štědré dávky rumu do sklenic.

Muž, zatímco si vysušoval vlasy ručníkem, hleděl na psa spokojeně ležícího pod stolem, ale na jeho rtech bylo stále možné tušit slova potvrzující, že přece jen měl pravdu ohledně vlastnictví zvířete.

Když byl grog hotov, Otokar mu podal půlku citronu a zeptal se ho, jako dlouho je u Pomocné stráže.

„Víte, kdyby měl alespoň vodítko,“ řekl muž slabým

hlasem, vymačkal citron do sklenice, dodal, že je u Pomocné stráže půl roku, a rychle usrl.

„Vlastně jsem to vzal kvůli uhlí,“ řekl pak bezvýrazně.

„Kvůli uhlí?“ podivil se Otokar nad zvláštní motivací, protože jako každý obyvatel hlavního města věděl, že Pomocná stráž Veřejné bezpečnosti je činnost čestná, dobrovolná a bezplatná.

„No... nejen kvůli uhlí,“ přelomil muž nabídnutou máslovou sušenku, část hodil psovi pod stůl a dodal, že to vlastně vzal kvůli všemu. „Co vám budu povídat,“ zavrtěl se, „však to jistě sám dobře znáte.“ Napil se grogu a chvíli hledal slova.

„Člověk je sám... v penzi... ale přece to začalo uhlím.“

Loni si objednal na zimu uhlí a ze zaplacených pěti puten dostal jen tři. A to mohl být rád, že dostal alespoň to. On znal pár případů, kdy si lidi objednali uhlí a nedostali vůbec nic. Potom museli chodit přes den na nádraží, aby se tam v čekárně trochu ohřáli.

„Co vám budu povídat, však to jistě sám dobře znáte.“

U řezníka si objednal deset deka šunky, a když přišel domů, tak našel pod vrchním šunkovým plátkem jen samé staré odřezky. Kdyby šel zpět a postěžoval si, tak by příště nedostal nic.

„Kdepak, a co takhle například instalatér.“

To k němu přišel člověk oblečený jako diplomat opravit kohoutek v koupelně, a zatímco pro něj dělal kávu, tak on mu ukradl stříbrnou špičku na cigarety. Říct o tom

něco bylo nemožné, protože by ten člověk příště vůbec nepřišel. A co kdyby mu prasklo potrubí, co potom? Muž usrkl ze skleničky a pes, když zaslechnul mlasknutí, vstal zpod stolu a opřel se mu o koleno.

„No a proto jsem vstoupil do Pomocné stráže,“ pohladil muž psa a znovu si postěžoval, že ten pes neměl vodítko.

„Kde jsem to byl...? No a od té doby je mi dobře.“

Lidé se mu sice vyhýbají, někteří se ho i bojí, ale má konečně normální život a klid. V obchodech dostane vždy přesnou váhu, v tramvaji ho vždy pustí sednout, v restauracích mu dají řádné porce, protože se ho lidé bojí okrást, když pomáhá Bezpečnosti. Málem zapomněl na to nejdůležitější: za každou desátou pokutu dostane volný lístek na hokej, proto je nyní spokojený člověk. Dopil, prohrábl si vlasy a poděkoval za grog, který skutečně potřeboval.

„Už jsem v pořádku,“ vstal a přistoupil ke dveřím, „kdyby ten pes měl alespoň vodítko, tak jste mohl říct, že se vám vytrhl z ruky,“ usmál se otcovsky, „opak vám nikdo nedokáže.“

Podal Otokarovi ruku, sám si otevřel dveře a vstoupil do přízemní chodby. Otokar se chystal mu popřát šťastný nový rok, ale místo toho se sklonil a zachytil odbíhajícího psa za srst u krku. Pes, který ucítil bolest, zakňučel, sedl si poslušně na zadní a sledoval odchod muže, který si před vstupem na ulici, ještě v teple domu, navléknul bílou pásku s rudými písmeny na rukáv.

II. Člověk nikdy neví

Milovice, 10. února

Vážená paní Graifonerová,

předem mého dopisu přijměte srdečný pozdrav z Milovic, poděkování za balík s makovými buchtami a s padesátikorunou. Podle vojenského zvyku jsem se rozdělil se svými kamarády ve zbrani a musím Vám vyřídit, že buchty byly moc dobré. Dokonce i náš desátník si moc pochutnal. Tu padesátikorunu jste nemusela posílat, o mě se teď stará stát, mám vše zadarmo a Vy jistě potřebujete peníze víc než já. Ale přesto Vám děkuji, koupil jsem si za ni krásné pouzdro na cigarety.

Letos jsme měli tuhou zimu a hodně vojenských cvičení, ještě tři měsíce a bude ze mě velitel tanku, bohužel více Vám o svém výcviku nemohu napsat, jelikož jsou to samá vojenská tajemství. Že začátku se mi na vojnu nechtělo, ale teď toho nelituji, poznal jsem, co je skutečný život, hodně jsem se naučil a každému bych vojnu doporučoval.

V dopise přikládám fotografii, na které stojím vedle našeho desátníka před naší jídelnou. Jsem ten druhý zleva. Každou neděli máme smažený řízek s bramborem a tvarohový koláč. Obvaz na levé ruce není nic vážného. Za chvíli nám končí osobní volno a já se musím připravit na večerní kontrolu. Ještě jednou Vám moc děkuji za buchty a peníze. Pozdravujte všechny u nás v domě.

*S pozdravem
Mirek Žajíček*

„Vždy to byl hodný chlapec,“ povzdechla si paní Graifonerová, když potřetí toho večera odkládala přečtený dopis, „vždy mi pomáhal s nákupní taškou do schodů a nikdy za to nic nechtěl.“

Z obálky vyndala fotografii, pozvedla ji k brýlím a naklonila se ke stojací lampě, která stála vedle křesla.

„Dneska mají vojáci takové ošklivé uniformy, za mých mladých let vypadali jako ze škatulky, byli to fešáci. To když šel syn pekaře Vodkolka po ulici v nablýskaných černých holínkách, v modré uniformě ušité na míru a se šavlí po boku, tak se lidi na chodníku zastavovali a uvolňovali mu cestu, jako by šel sám princ, málem mně tehdy vypadnul nákup z ruky, jak se mi zastavil dech. Jo, vojáci, byla radost se na ně podívat, tatínek mi tenkrát napráskal, že jsem rozbila vejce, a syn Vodkolka padnul někde v Alpách. Toho byla škoda, velká

škoda. Po smrti starého Vodkolka převzala pekárnu jeho dcera, ale chleba a obzvláště rohlíky nebyly už tak dobrý jako za něho. To by syn jistě nedopustil. Dnes se mi ty vojáci nelíbí, prý ani vousy nesmějí nosit, musí na to mít speciální povolení. Kdepak, voják bez kníru je jako buchta bez máku. Ale buchty vojákům chutnaly, bodejť ne, když jsem sehnala čerstvý mák. Dneska se mák těžce shání, a když se náhodou dostane, tak je vyschlý a hořký, že se to ani vrabčákům nemůže nasypat. Mák je v zimě pro ptáky dobrý, vytápí je zevnitř jako kamna, tenhle byl z Českých Budějovic. Zajíčková musí mít z toho svého kluka jistě radost, když z něj bude velitel, takový hodný kluk bude jistě dobrý velitel. Jen nedej Pánbůh, aby musel do války, to bych ty Zajíčkovy nepřála.“

Paní Graifonerová uložila fotografii zpět do obálky a pomocí hole vstala z křesla. V sekretáři dala dopis do šuplíku k ostatní korespondenci a ze skleněné mísy na stole vzala hrušku. V kuchyni ji oloupala, nakrájela na podlouhlé pátky a ty povařila. Zatím co se hruška vařila, převlékla se do noční košile a odestlala si postel. Když snědla ovocné pyré, ztlumila plynová kamna, zhasla stojací lampu a ulehla na lůžko. V posteli si lehla na pravý bok a chvíli hleděla na zeleně svítící fosforové ručičky tikajícího budíku na nočním stolku. Když popřála svému věrnému strážci dobrou noc, převrátila se na záda. Rozvařená teplá hruška byla již řadu let její

uklidňující prostředek před spaním. Uvařené ovoce rozlévalo po těle příjemné teplo a paní Graifonerová usínala vždy s pocitem, jako by ležela kdesi na teplé pláži při zapadajícím slunci.

Ráno ji probudil chlad v ruce, která se dostala na povrch peřiny. Vstala, zvýšila plamen v kamnech a lehla si zpět do postele, aby počkala, až se místnost patřičně vytopí. Když byl pokoj dostatečně teplý, oblékla se a v kuchyni se nasnídala. Po jídle si jen tak jako kozák přehodila zimní kabát přes ramena a sešla do přízemí k poštovním schránkám, aby si vyzvedla poštu a ranní noviny.

„Dobrý den,“ pozdravila procházející sousedku Sapožnikovou, „tak nám ten sníh posypali solí a je z toho jedna kaše.“

Sapožniková neodpověděla a jako by nic neslyšela, otevřela svou poštovní schránku.

„Jestlipak sypou sníh solí i v Kanadě?“ řekla si paní Graifonerová jen tak pro sebe a podívala se na přední stránku novin.

„Co je vám do Kanady?“ odsekla Sapožniková. „To vám nestačí ten svinčík u nás?“

„Reprezentace je důležitá,“ odvrátila paní Graifonerová pohled od novin, „když tam bude ta světová výstava, tak s tím sněhem budou muset něco dělat.“

„Jo, vy myslíte Expo v Montrealu,“ poučně poznamenala sousedka a rychle dodala, že to Expo bude přece v létě.

„Tam v létě nesněží?“

„No asi tam sněžit nebude, když tam naplánovali tu výstavu,“ odsekla sousedka a rezolutně uzamkla svou poštovní schránku.

„Tak to jsem ráda,“ oddechla si paní Graifonerová, „sníh je pro starý lidi zrádná věc,“ a když přistoupila ke schodům, tak se sama sebe zeptala, jak dlouho by se do Kanady asi tak letělo letadlem.

„Vy máte po ránu starosti,“ jízlivě poznamenala Sapožniková, „nechcete jich pár ode mě?“

Paní Graifonerová vstoupila na první schod, chytila se zábradlí a skoro neslyšně si povzdechla, že letadlem ještě nikdy neletěla. Sapožniková zvedla nákupní tašku, chystala se vyjít na ulici, když se najednou zarazila, mlčky stála a přemýšlela. Bouchnutí dveří bytu v prvním patře u Graifonerové ji vytrhlo z přemítání, z tašky rychle vzala noviny a začala jimi listovat. Na jedné stránce se zastavila, v půli je přeložila a s hltačným výrazem ve tváři se dala do čtení. Když dotyčnou zprávu dočetla, vyběhla do třetího patra a v předsíni bytu se vrhla k telefonu.

„To je Mototechna?“

„Ano.“

„Dejte mi Igora Sapožnika, já jsem jeho žena!“

Chvilí bylo ve sluchátku ticho.

„Iгоре, to jsem já, Jarmila, představ si, že ta stará Graifonerová vyhrála cestu do Montrealu,“ zatnula zuby a šňůru od telefonu si ze vzrušení natočila kolem prstu.

„Ale nic Francie, ty debile,“ vybuchla, „Montreal je v Kanadě, co tam letos bude ta světová výstava.“

„Copak jsi tupej, kde jsou naše losy?“

„Co?“ vypletla si prst ze šňůry a telefon přendala do druhé ruky. „Ty jsi žádný nekoupil?“

„Co... co že je jiná loterie... a který jsi vlastně koupil? Proč jsi nekoupil ty, co koupila Graifonerová!“

„Co... co říkáš? ... Auto?... Auto může vyhrát každý blbec,“ vyštěkla a dupla si nohou.

„Ať jsi po práci okamžitě doma, ne abys šel na pivo! A abys věděl, tak ode dneška kupuju losy já!“ praštila telefonem a chopila se znovu novin. Procházejíc bytem si nahlas četla výsledky loterie, jako by to byla zpráva z bojiště kdesi běsnící války.

Výsledky loterie Mona Lisa pořádané Svazem výtvarných umělců.

1. cena: týdenní zájezd na světovou výstavu Expo Montreal
vyhrává los ZB 875007

2. cena: závodní kolo Favorit
vyhrává los KA 524101

3. cena: kožený cestovní kufr Neapol
vyhrává los KC 62108

4. cena: celoroční bezplatný vstup na výstavy pořádané Svazem výtvarných umělců
vyhrává los JM 001952

Igor Sapožnik opustil smíchovskou Mototechnu spolu s automechanikem Jedličkou o hodinu dříve než obvykle, aby si přece jen zašli do hostince U Zdi na svou nepostradatelnou denní dávku piva.

Při prvním pivu se Igor Sapožnik svěřil svému kolegovi, že na základě pětiletého experimentu má konečně jasný důkaz o tom, že Bůh neexistuje. Již pět let chodí se svou ženou každou neděli tajně do kostela, kde se modlí k Pánubohu, aby jim dal důkaz o své existenci prostřednictvím výhry v loterii. Pět let házejí do kostelní pokladničky tři koruny na osobu, ale k ničemu to nevede.

Při druhém pivu se automechanik Jedlička přiznal, že on o existenci Boha měl rovněž vážné pochybnosti, ale v překérních životních situacích chodil tajně na židovský hřbitov ke hrobu rabiho Löwa, kam je třeba přání napsané na papírku položit a zatížit kamínkem, aby se splnilo. Jen malinká část jeho žádostí se vyplnila, jedno z posledních přání, aby si švagrová zlomila nohu a přestala k nim chvíli chodit, se sice splnilo již ten samý den, ale švagrová si nohu nezlomila, nýbrž jen vyvrtla. Při třetím pivu si Sapožnik nechal nakreslit pláněk hřbitova a umístění hrobu, ve kterém se Löw nachází, z vděčnosti zaplatil celou útratu a inspirován novou nadějí odešel na tramvaj.

Při příchodu domů ho manželka jako stopařský pes očíchala a vyčetla mu, že je hajzl, protože ji neposlechl

a byl přece jen na pivu. Sapožnik se obhajoval výkladem o hrobu rabiho Löwa, ale žena ho odbyla námitkou, že je zvědavá, co si na ni příště zase vymyslí, plánek hřbitova zmačkala, hodila do smetí a ukázala mu výsledky loterie Svazu výtvarných umělců.

Sapožnik odmítl noviny číst, zastal se rabína a jeho zázračných schopností, otevřel odpadkový koš, vylovil zmačkaný plánek, papír pečlivě uhladil, vložil do portmonky a odešel do koupelny.

Zatímco si myl ruce, usadila se žena na okraj vany, nepřestávala v kázání a tok vody se mísil se zvukem mydlících se rukou.

„Jako bych to nevěděla, ty si sedíš někde v hospodě, vymejšíš si nějaký blbosti o hrobech, zatímco já sedím doma sama. A jestli si myslíš, že jen tak sedím a nic nedělám, jak si myslíš, tak to se pěkně pleteš! Já nejsem jako ty, abych dělala, jako že se něco dělá, a zatím se vlastně nedělá nic. To si můžeš dovolit ty, já ne. Já možná dělám víc než ty, abys věděl. Jestli tě nezajímá, abychom se podívali trochu do světa a trochu vylepšili ten náš zatracenej život, jestli tě to nezajímá, tak to mě teda zase jo, abys věděl. Zatímco ty necháš ten náš život plavat, tak já teda ne. Zatímco ty přijdeš s nějakým stupidním rabínem, tak já, abys věděl, já jsem vypracovala plán, abychom se mohli podívat do Kanady.“

Sapožnik zastavil vodu a žena mu podala ručník.

„Jak to myslíš?“ utřel si ruce, opřel se o umyvadlo a chtěl

vědět, o jaký plán přesně jde. Žena pověsila ručník na zed', zavřela dveře koupelny a postavila se jako stráž před ně.

„Co ty víš o Kanadě?“ zeptala se.

„Co já vím o Kanadě?“ opakoval nechápavě Sapožnik.

„No jen myslí!“ pobízela ho žena.

„Nic, co bych mohl vědět.“

„Co myslíš, že ví taková stará ženská o Kanadě?“

„Stará ženská o Kanadě,“ přejížděl si prstem po špičce nosu a váhavě odpověděl, „co by mohla vědět... nic!“

„Tak a jsme u toho,“ dupla si vítězně, „ty nic nevíš, ona nic neví, nikdo z nás nic neví. Lidi, kteří nic nevědí, jsou odkázaný na ty, co něco vědí.“

„No moment, já o Kanadě nemusím nic vědět,“ ohradil se.

„Ty ne, ale ta stará ženská jo,“ odsekla, dala si ruce v bok a chodidlem začala pohybovat jako kočka oca-sem před skokem na svou oběť.

„Jel bys v jejím pokročilém věku sám do vzdálené chladné země?“

Muž neodpovídal.

„Jel bys do země, kde se mluví nesrozumitelným jazykem?“

Muž mlčel.

„Letěl bys letadlem, když se ti nechce jezdit ani tramvají?“

„Letěl,“ zvolal Sapožnik.